

Waarom Mediation In Strafrecht?

Bestuur Vereniging Mediators in Strafzaken

Mediation naast Strafrecht (MIS) is waardevol omdat het werkt. (Cleven et al, 2015) Het werkt voor slachtoffers, verdachten en de samenleving. MIS valt onder de paraplu van 'herstelbemiddeling'. MIS is een specifieke vorm van herstelbemiddeling en vindt plaats voorafgaand en lopende de rechtszitting, met andere woorden: herstelbemiddeling in een vroegtijdig stadium.

Bovendien kent MIS een aantal specifieke en formele regels. Er wordt gestart met een mediationovereenkomst, waarin een aantal spelregels zijn opgenomen die het mediationtraject reguleren (zoals geheimhouding, vrijwilligheid, commitment e.d.). En het traject wordt beëindigd met een overeenkomst waarin de afspraken die er tussen verdachte en het slachtoffer zijn gemaakt, zijn vastgelegd. Deze afspraken worden meegenomen in het vervolgetraject van de strafzaak. (art 51h Sv lid 2: *Indien een bemiddeling tussen het slachtoffer en de verdachte tot een overeenkomst heeft geleid, houdt de rechter, indien hij een straf en maatregel oplegt, daarmee rekening*) MnS speelt met andere woorden een rol tussen dader en slachtoffer maar kan ook het strafproces beïnvloeden.

Het belang van herstelbemiddeling is inmiddels aangetoond. Er is veel (internationaal) onderzoek gedaan waarin het nut en de noodzaak van herstelrecht is aangetoond. (Latimer et al., 2005; IVOR report, 2016)

Dit vertaalt zich op de eerste plaats naar de persoon van het slachtoffer. Diens positie als slachtoffer wordt in MnS erkend. Dit doordat de dader verantwoordelijkheid neemt en het slachtoffer hierdoor wordt ontschuldigd. (Koss, Bachar & Hopkins, 2003). Daarnaast wordt het emotioneel en psychische herstel van het slachtoffer bevorderd. Onder andere als gevolg van de aandacht voor het aangedane leed en voor de behoeften die hierdoor zijn ontstaan. (Angel, 2005 in Sherman & Strang, 2007; Johnstone & van Ness, 2007). Ten derde wordt de angst aangaande een confrontatie met de dader verminderd. En dit kan leiden tot een groter veiligheidsgevoel. (De Mesmaecker, 2011).

Vanuit de invalshoek van de dader leidt toepassing van herstelrecht ten eerste tot vermindering van recidive (Sherman & Strang, 2007; Nugent et al, 2003; Shapland et al, 2008; Latimer et al, 2005; Bonta et al., 2002; Umbreit et al., 2004, Claessen, Zelen, Zebel en Nelen, 2015). Ten tweede neemt de verantwoordelijkheid richting het slachtoffer toe. Dit blijkt onder andere uit het feit dat daders hun gemaakte afspraken over herstel en schade beter nakomen (Umbreit et al., 2004; Walgrave, 2006).

Zowel slachtoffers als daders ervaren meer procedurele rechtvaardigheid doordat zij actief betrokken zijn bij 'de oplossing' van het gepleegde feit, hun verhaal kunnen vertellen en gehoord worden (Vanfraechem & Boliver Fernandez, 2015; Mirsky, 2004; Walgrave, 2006). Bovendien ervaren slachtoffers en daders na afloop van de strafrechtmediation meer gevoelens van zelfrespect en waardering. (Morris, 2002, Haas, 2003 in Rap & De Vries, 2007)

Met andere woorden: voor zowel slachtoffer als de dader/verdachte geldt dat zij persoonlijk voordeel ontleen aan herstelbemiddeling.

Wat levert herstelbemiddeling de samenleving op?

Een simpel antwoord op deze vraag is dat een samenleving, waarin zowel slachtoffers als daders sneller en beter herstellen van een delict, een zichzelf sneller en beter herstellende samenleving oplevert.

Herstel kan ook gekoppeld worden aan de besparing van kosten. Delicten gaan namelijk gepaard met kosten, waarmee niet alleen slachtoffers en daders maar ook de samenleving wordt geconfronteerd.

Kosten van delicten zijn onder te verdelen in (Dubourg en Hamed, 2005)

1. kosten in anticipatie op een delict; hierbij gaat het vooral om preventiemaatregelen zoals hang- sluitwerk, camera's, alarmsystemen, bewaking en dergelijke.

2. kosten als consequentie van het delict: denk aan de kosten voor het slachtoffer en zijn omgeving (financieel, medisch en leed) en de kosten voor de dader en zijn omgeving (financieel, en leed). (Cohen, 2005)

3. kosten als reactie op het delict: dit zijn de kosten die met de opsporing, vervolging, berechting en tenuitvoerlegging gepaard gaan en de kosten voor hulp aan slachtoffers.

MIS heeft weinig relatie met de kosten in anticipatie op een delict (ad.1) en ook met de kosten als reactie op het delict (ad.3), omdat de strafrechtprocedure gewoon doorloopt naast MIS. Het is echter niet ondenkbaar dat door het vroegtijdige contact tussen dader en slachtoffer het slachtoffer eerder herstelt en daardoor minder hulp in een later stadium behoeft (maar hierover is mij geen onderzoek bekend).

MIS heeft wel degelijk een verband met de kosten als consequentie van het delict oftewel met de schade die wordt veroorzaakt door criminaliteit. (Groot et al, 2007). Uit buitenlandse studies blijkt dat met name de kosten van leed verreweg de belangrijkste kosten zijn waarmee criminaliteit gepaard gaat (Cohen, 2005; Dubourg en Hamed, 2005). Leed vormt de opmaat tot allerlei andere maatschappelijke kosten, denk hierbij aan kosten als gevolg van productieverlies door kort- of langdurige arbeidsongeschiktheid (Brand & Price, 2000) en medische kosten, waarbij met name de kosten voor de geestelijke gezondheidszorg behoorlijk kunnen oplopen (Miller et al, 1996). MIS gaat over het herstel van het aan het slachtoffer aangedane leed aan in een zo vroeg mogelijk stadium. Daarnaast helpt het bij het voorkomen van vergelijkbaar leed in de toekomst omdat de verdachte/dader minder recidiveert, meer verantwoordelijkheid neemt richting het slachtoffer en de afspraken over herstel en schade beter nakomt.

Uit de pilots MIS die de afgelopen periode bij verschillende rechtbanken zijn uitgevoerd blijkt sprake van een zeer hoog slagingspercentage, te weten 79 % (Cleven. 2015) Met name dit laatste geeft in het licht van het hierboven beschrevene reden om MIS alle ruimte te bieden.

Referenties

ADR Center (2010) *The cost of Non ADR –Surveying and showing the actual costs of Intra-Cummunity Commercial Litigation, Survey Data Report, EU Rome.*

Bonta, J., Wallace-Capretta, S., Rooney, J. & McAnoy, K. (2002). An outcome evaluation of a restorative justice alternative to incarceration. *Contemporary Justice Review*, 5 (4), 319-338.

Brand, S. en R. Price (2000). *The economic and social costs of crime.* Home Office Research Study 217, UK

Claessen, J., Zeles, G., Zebel S. & Nelen, H. (2015) Bemiddeling in strafzaken in Maastricht II. Onderzoek naar de samenhang tussen bemiddeling en recidive, *Nederlands Juristenblad*, afl. 29, 2015

Cleven, I., K.M.E. Lens & A. Pemberton, (2015) *De rol van herstelbemiddeling in het strafrecht, Eindrapportage Onderzoek pilots Herstelbemiddeling*, WODC, Tilburg, Intervict p. 1 -6.

Cohen, M.A. (2005). *The Costs of Crime and Justice.* New York: Routledge.

De Mesmaecker, V. (2011). *Perceptions of justice and fairness in criminal proceedings and restorative encounters: Extending theoreis of procedural justice.* PhD dissertation. Leuven: KU Leuven.

Dubourg, R. & J. Hamed, (2005) *Estimates of the economics and social costs of crime against individuals and households 2003/04* Home Office Online Report

Groot, I., T. de Hoop, A. Houkes, D. Sikkel (2007) *De kosten van criminaliteit, Een onderzoek naar de kosten van criminaliteit voor tien verschillende delicttypen*, Onderzoek in opdracht van het WODC, Amsterdam, SEO rapport nr. 197.

Johnstone, G. & Van Ness, D. (2007). The meaning of restorative justice. In : G. Johnstone, & D. Van Ness (Eds.), *Handbook of restorative justice* (pp. 5-23). Cullompton: Willan Publishing.

Koss, M., Bachar, K. & Hopkins, C. (2003). Restorative justice and sexual violence. Repairing victims, building communities and holding offenders accountable. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 989(1), 384-396.

- Latimer, J., C. Dowden & D. Muise, (2005) The effectiveness of restorative justice practices: a meta-analysis, *The prison journal*, Vol. 85, No. 2, 127-144
- Miller, T.R., M.A. Cohen en B. Wiersema, 1996, *Victim Costs and Consequences: A New Look*. National Institute of Justice, Washington, USA.
- Mirsky, L. (2004). A Summary of 'A survey of assessment research on mediation and restorative justice ' by Paul McCold. *Restorative Practices E-Forum*, June 29.
- Morris, A. (2002). Critiquing the critics, a brief response to critics to restorative justice. *British Journal of Criminology*, 42, 596-615.
- Nugent, W., Williams, M. & Umbreit, M.S. (2003). Participation in victim-offender mediation and the prevalence and severity of subsequent delinquent behaviour: a meta-analysis. *Utha Law Review*, 137(1), 137-66.
- Rap, S. & De Vries, S. (2007). *Evaluatieonderzoek Herstelbemiddeling. Jeugdige daders over het herstelgesprek*. Universiteit Utrecht, Masterscriptie Criminologie.
- Shapland, S., Atkinson, A., Atkinson, H., Dignan, J. Edwards, L., Hibbert, J., ... Sorsby, A. (2008). *Does restorative Justice affect reconviction? The fourth report from the evaluation of three schemes*. Centre for Criminological Research University of Sheffield.
- Sherman, L.W., Stang, H., Angel, C., Woods, D., Barnes, G.C., Bennett, S. & Inkpen, N. (2005). Effects of face-to-face restorative justice on victims of crime in four randomised, controlled trials. *Journal of Experimental Criminology*, 1, 367-395.
- Sherman, L.W., & Strang, H. (2007). *Restorative Justice: the evidence*. London, the Smith Institute.
- Umbreit, M.S., Coates, R.B. & Vos, B. (2004). Victim-Offender Mediation: Three Decades of Practice and Research. *Conflict Resolution Quarterly*, 22(1-2), 279-303.
- Vanfraechem, I. & Bolivar Fernandez, D. (2015). Restorative Justice and Victims of Crime. In I. Vanfraechem, D. Bolivar Fernandez & I. Aertsen (Eds), *Victims and Restorative Justice* (pp. 48-75). New York: Routledge Frontiers of Criminal Justice.
- Walgrave, L. (2006). Herstelrecht: internationaal evaluatieonderzoek – methodologie en tendensen. *Tijdschrift voor Herstelrecht*, 6(2), 9-21.